

Umenie a kultúra

Výkonový štandard pre 1. – 3. ročník

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Žiak vie:

- výtvarne vyjadriť motív čiarami s rôznym charakterom.
- vyhľadať v textúre čiar alebo škvŕn figuratívne tvary podľa svojich predstáv, pomenovať ich.
- pomenovať tóny základných farieb.
- vyjadriť základný farebný tón a základný obrysový tvar predmetu.
- usporiadať prvky (tvary) symetricky a asymetricky, rytmicky a arytmiicky.
- vytvoriť figuratívne zobrazenie z geometrických tvarov.

Rozvoj fantázie a synestetické podnety

Žiak vie:

- výtvarne zobraziť svoje predstavy a fantáziu na zadanú tému.
- maľbou vyjadriť náladu vypočutej hudobnej ukážky.

Podnety moderného výtvarného umenia

Žiak vie:

- pochopiť prostredníctvom zážitku gestickú a akčnú maľbu.
- vytvoriť objekt (koláž alebo asambláž).

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia – škola v galérii

Žiak vie:

- výtvarne spracovať znaky – obrázkové písmo ako analógiu písaného textu.
- zoznámiť sa prostredníctvom činnosti s vybranými témami pravekého a antického umenia.
- uvedomiť si prostredníctvom zážitku výraz maliarskeho/sochárskeho portréту.

Podnety architektúry

Žiak vie:

- zobraziť fantastickú stavbu.
- skonštruovať jednoduchý architektonický tvar (prvok).

Umenie a kultúra

Podnety fotografie

Žiak vie:

- doplniť časť fotografie s uplatnením predstavivosti a fantázie.
- skombinovať časti rôznych fotografií do zmysluplného obrazu (fotokoláž).

Podnety videa a filmu

Žiak vie:

- výtvarne interpretovať vybranú sekvenciu/akciu z krátkej ukážky filmu.
- výtvarne interpretovať filmovú postavu.

Podnety elektronických médií

Žiak vie:

- kresliť v grafickom programe.
- rozlíšiť základné typografické charakteristiky písma v textovom programe.

Podnety dizajnu a remesiel

Žiak vie:

- uplatniť fantáziu pri interpretácii úžitkového predmetu.

Podnety iných oblastí poznávania sveta

Žiak vie:

- výtvarne vyjadriť niektoré prírodné javy.

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Hlasové (spevácke) činnosti

Žiak vie:

- zaspievať ľudové a umelé piesne v rozsahu od $d^1 - h^1$ až $h - d2$ intonačne čisto, rytmicky správne, s adekvátnym výrazom, spamäti.
- uplatňovať správne spevácke návyky, reagovať na taktovacie gestá, zmenu tempa a dynamiky, charakter piesne.
- rytmizovať vokálne a hrou na tele piesne, riekanky, dialogické hry a slová v rytmických hodnotách štvrtových, osminových a polových nôt a pomlčiek v 2/4, 3/4 a 4/4 takte.
- melodizovať slová, slovné spojenia, riekanky a dialogické hry v priestore stupňov: 5.-3. st. a 5.-6.-5.-3. st. 5.-3.-1, až v rozsahu celej stupnice.
- aplikovať a interpretovať pomocné prostriedky vokálnej intonácie a rytmizácie podľa grafického názoru, notového zápisu.

Inštrumentálne činnosti

Umenie a kultúra

Žiak vie:

- identifikovať znenie nástrojov Orffovho inštrumentára a poznať techniku hry na nich.
- interpretovať rytmicko-melodické sprievody k riekankám a piesňam v podobe metra, rytmu, ostináta, inštrumentálnej improvizácie, predohru, medzihru a dohru spontánne aj podľa notového zápisu.
- vyjadriť charakter piesne či skladby Orffovými hudobnými nástrojmi.
- tvorivo využívať Orffove hudobné nástroje ako prostriedok charakterizácie prostredia a postáv v rámci textovej predlohy a dejovej línie.

Percepčné činnosti – aktívne počúvanie

Žiak vie:

- rozlíšiť zvuky a tóny, základné vlastností tónov, funkcie hudby.
- vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami.
- identifikovať a správne pomenovať vyjadrovacie prostriedky hudby, formu hudobného diela, postrehnúť ich zmeny, reagovať na ne pohybom.
- identifikovať v počúvaných hudobných skladbách a piesňach: nástrojové obsadenie, hlasy, zoskupenia, jednohlas a dvojhlas, už percipovanú pieseň či skladbu.

Hudobno-pohybové činnosti

Žiak vie:

- uplatniť vhodný pohyb v hudobno-pohybových hrách so spevom.
- zvládnuť tanečné prvky a kultivovaný pohyb v jednoduchých choreografiách, spojiť tanečné prvky s hrou na tele.
- rozlíšiť pojem tanec, ľudový tanec, súčasné moderné tance.

Hudobno-dramatické činnosti

Žiak vie:

- stvárniť riekanku či pieseň hudobno-dramatickými prostriedkami.
- vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu hlasom, pohybom, rytmickými, melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku.
- vytvoriť jednoduchý dejový príbeh a adekvátne ho stvárniť prostriedkami tvorivej hudobnej dramatiky.
- interpretovať fragmenty ľudových hudobno-pohybových hier, riekanky, piesne prostriedkami tvorivej dramatiky.

Hudobno-vizuálne činnosti

Žiak vie:

- vizuálne zapísať zvukové vnemy.
- notové písmo: zápis výšky tónov od c1-c2, dĺžky tónov.
- zapísať, prečítať a realizovať (hlasom, hrou na tele alebo na hudobnom nástroji) notový zápis.

Umenie a kultúra

Obsahový štandard
VÝTVARNÁ VÝCHOVA
Výtvarné vyjadrovacie prostriedky Hravé experimentovanie s kreslením čiar rôznymi kresliarskymi aj nekresliarskymi nástrojmi a materiálmi. Pomenovanie výrazu čiar. Použitie rôzneho výrazu čiary pri kreslení naratívneho (rozprávkového) motívu na vyjadrenie charakterov postáv.   Komponovanie figúry (človeka, zvieratka, rastliny) z geometrických tvarov. Vymaľovanie základnými a zmiešanými farbami; pomenovanie farieb.   Kreslenie jednoduchých predmetov (rozmanitých tvarov – geometrických i organických) podľa skutočnosti; snaha o približné vyjadrenie obrysového tvaru (bez dôrazu na presné proporcie). Vymaľovanie tvarov; snaha o vyjadrenie lokálneho farebného tónu predmetu (bez dôrazu na modeláciu a tieňovanie).   Rytmické radenie nakreslených figúr (tvarov) – možnosť využiť kreslenie/maľovanie podľa predpripravenej šablónky. Možnosť vyjadriť kresbou rytmy vypočutej hudobnej ukážky.   Symetrie a asymetrie vytvorené dekalkom; ich dotvorenie kreslením/maľovaním.
Rozvoj fantázie a synestetické podnety Ilustrácia rozprávky; následné ukážky vybraných ilustrátorov.   Vymýšľanie fantastických postáv (príbehov) a ich kreslenie, maľovanie alebo modelovanie.   Maľovanie podľa ukážky hudobnej skladby; rozhovor o vypočutej hudbe; snaha vystihnúť náladu hudby prostredníctvom maľby (farebnosť, motív).
Podnety moderného výtvarného umenia Hry s rôznymi možnosťami vytvárania farebných stôp, škvŕn, otláčkov, machúľ, frkania a liatia farieb a pod. (použitie rôznych kresliarskych a maliarskych nástrojov i rôznych iných predmetov na vytvorenie farebných stôp); následné ukážky: gestická maľba, tachizmus.   Objekt (koláž, asambláž) z prírodnín alebo nájdenných materiálov; následné ukážky: umenie dadaizmu, surrealizmu/asambláže.
Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia – škola v galérii Motivačná hra na pravekého človeka, ktorý vytvára jaskynné maľby. Maľovanie motívov z jaskynných malieb; následné ukážky umenia doby kamennej.   Vybraný grécky mýtus; ukážky zobrazenia na keramike. Výtvarná interpretácia motívu z keramických nádob.   Návšteva galérie (virtuálnej galérie), alebo ukážky reprodukcí maliarskych a sochárskych portrétov s rôznymi polohami výrazu. Rozhovor o vyjadrení výrazu na portrétoch. Výtvarná interpretácia vybraného portrétu.
Podnety architektúry Vymyslenie a výtvarné vyjadrenie fantastickej architektúry; následné ukážky fantastických, rozprávkových a patafyzických architektonických objektov.   Vytvorenie priestorového tvaru (budovy) skladaním z častí stavebnice, alebo iného materiálu (napr. škatuliek). Vymyslieť jej funkciu.
Podnety fotografie

Umenie a kultúra

Doplnenie fragmentu fotografie nalepeného na výkres kresbou, príp. maľbou podľa vlastnej fantázie.
Koláž z rôznych výstrižkov fotografií z časopisov podľa výberu žiaka.

Podnety videa a filmu

Výtvarná interpretácia akcie z krátkej ukážky z filmu (videa) podľa výberu žiaka. Porozprávať o ukážke.
Zobrazenie vybranej filmovej postavy v inom (vymyslenom) kontexte ako účinkuje vo filme.

Podnety elektronických médií

Kreslenie obrázku v grafickom programe počítača pomocou kresliaceho nástroja. Použitie rôznej kvality čiary, gummy.
Vytvorenie kompozície (textu) kombináciou rôznych typografických typov, rezov, variantov, hrúbky a veľkosti písmen v textovom programe počítača.

Podnety dizajnu a remesiel

Návrh odevného doplnku (čiapka, klobúk, rukavička ...) alebo úžitkového predmetu s uplatnením fantázie (napr. pre rozprávkovú bytosť, pre zvláštnu situáciu).

Podnety iných oblastí poznávania sveta

Zobrazenie prírodných javov: premien počasia, ročných období, charakteru zemepisných pásiem a pod.

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Detské ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, detské umelé piesne, súčasná piesňová tvorba pre deti, popevky, riekanky, rečňovanky, artikulačné cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, hry s dychom a hlasom, dvojhlasné rytmické a hlasové cvičenia, kánon.

Vokálne a rytmické dialogické hry.

Grafické rytmické a intonačné hry.

Relatívna solmizácia, fonogestika.

Pomocné rytmické prostriedky (rytmické slabiky ta, ti-ti, sa, tai-ti), pomocné intonačné prostriedky (solmizačné slabiky so-mi, so-la-so-mi, do-mi-so, do-re-mi-fa-so-la).

Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), netradičné hudobné nástroje.

Predohra, medzihra, dohra.

Funkcie hudby: estetická, umelecká, spoločenská, kognitívna, zábavná, výchovná, integratívna.

Skladby slovenských a zahraničných hudobných skladateľov 19. - 20. storočia, populárna hudba, piesne, spev učiteľky.

Zvuk, tón: výška, sila, dĺžka, farba, tempo, metrum, dynamika, harmónia, forma, agogické zmeny, kontrasty: nízky – vysoký, hlasný – tichý, dlhý – krátky, rýchly – pomalý, smutný – veselý.

Umenie a kultúra

Malá piesňová forma (ab; aba; abc), veľká piesňová forma ABA.

Hra na sólovom hudobnom nástroji, hra orchestra, husle, klavír, kontrabas, flauta, gitara, trúbka, komorný orchester, symfonický orchester, orchester ľudových nástrojov, skupiny populárnej hudby, spev, sólo, zbor, jednohlas, dvojhlas, zbor.

Hudobno-pohybové hry so spevom, hudobno-pohybové hry, hra na tele (tlieskanie, plieskanie, dupanie a lúskanie).

Tanečná chôdza, tanečný beh, pochod, prísunový krok dopredu, dozadu a do strán, podupy, točenie v pároch, úklony, čapáše, polkový krok, valčík, mazúrkový krok, valašský krok, ľudový tanec, moderný tanec, pohyb, gesto, mimika, pohybová improvizácia, pohybová interpretácia, tvorivá dramatika, ľudové hudobno-pohybové hry, ľudové hudobno-dramatické hry, piesne, krátke príbehy, fragmenty rozprávok.

Grafická notácia, grafická partitúra.

Hodnoty nôt a pomlčiek, bodka pri note, mená nôt od c1-c2, G-kľúč, taktové predznačenie, opakovanie, dynamické znamienka, legáto.